



KOMISIJA ZA KONTROLU DRŽAVNE POMOĆI

Broj: 01-

Podgorica, xx mart 2016. godine

Na osnovu člana 10 stav 1, tačka 1 i člana 19 stav 3 Zakona o kontroli državne pomoći ("Službeni list CG", br. 74/09 i 57/11) i člana 196 ZUP-a ("Službeni list RCG", br. 60/03 i 32/11) Komisija za kontrolu državne pomoći, na sjednici održanoj 25. marta. 2016. godine, donijela je

RJEŠENJE

Prijavljena državna pomoć Ministarstva ekonomije po *Odluci o izmjenama i dopunama odluke o Programu povećanja regionalne i lokalne konkurentnosti kroz usaglašavanje sa zahtjevima međunarodnih standarda poslovanja za period 2014-2016. godine* ocijenjena je kao usklađena sa Zakonom o kontroli državne pomoći.

OBRAZLOŽENJE

Ministarstvo ekonomije je, dopisom br. 1101-427/3 od 10. marta 2016. godine, podnijelo zahtjev za ocjenu usklađenosti Odluke o izmjenama i dopunama odluke o Programu povećanja regionalne i lokalne konkurentnosti (u daljem tekstu: Odluka) kroz usaglašavanje sa zahtjevima međunarodnih standarda poslovanja za period 2014-2016. godine sa Zakonom o kontroli državne pomoći („Sl. list CG“, br. 74/09 i 57/11) (u daljem tekstu: Zakon).

OPIS ZAHTJEVA

Razvoj konkurentskih sposobnosti privrednih društava i konkurentost privrede u cjelini, predstavljaju najvažnije elemente ukupnog razvoja ekonomije jedne države. Prema OECD-u “konkurentnost je stanje u kojem zemlja može, u uslovima slobodnog i fer tržišta, proizvesti robu i usluge koji zadovoljavaju zahtjeve svjetskog tržišta, istovremeno održavajući ili povećavajući realni dohodak svojih građana.”

Konkurentnost preduzetnika, malih i srednjih privrednih društava je u primarnom fokusu predmetnog Odluke. Imajući u vidu da su svi elementi razvoja konkurentnosti važni

za privredna društva, u Crnoj Gori je u narednih nekoliko godina potrebno staviti akcenat na pitanja kvaliteta proizvoda koja crnogorska privredna društva proizvode. U tom smislu je usaglašavanje sa zahtjevima međunarodnih standarda veoma važan element povećanja konkurentnosti svakog privrednog društva, naročito u periodu pregovora sa Evropskom unijom i neophodnosti crnogorskih privrednih društava da po ulasku Crne Gore u EU budu spremna da posluju “pod konkurentskim pritiscima” na unutrašnjem tržištu EU.

Odluka je donijeta 2014. godine, ali se u toku njene implementacije pokazalo da je istu neophodno izmijeniti, i to iz nekoliko razloga. Naime, ključna izmjena se odnosi na unapređenje kontrole dodijeljenih sredstava. U tom smislu, uvedena je novina da tijela koja izdaju sertifikate ili rade resertifikaciju moraju biti akreditovana od strane Akreditacionog tijela Crne Gore, čime će se izbjeći refundacija troškova za sertifikate koje izrađuju tijela iz inostranstva, a sa čijim kvalitetom rada Ministarstvo ekonomije nije upoznato. Drugo, isključeni su HALAL i KOSHER, što je zapravo ispravljanje greške prethodne Odluke obzirom da ovo nisu standardi već uputstva, a to dalje znači da se ne sertifikuju. Pored toga, izmjenama je unaprijeđen sistem bodovanja, odvojeno za I i II komponentu u dijelu kvalitativnih pokazatelja, smanjen je rok trajanja Javnog poziva za učešće sa 40 na 30.

Predmet Odluke se odnosi na doprinos povećanju konkurentnosti preduzetnika, malih i srednjih privrednih društava kroz pomoć za implementaciju međunarodnih standarda (KONSALTING), ocjenjivanju ispunjenosti zahtjeva standarda (SERTIFIKACIJA) i ocjenjivanje tijela za ocjenjivanje usaglašenosti (AKREDITACIJA) sa fokusom na Sjeverni, kao manje razvijeni region Crne Gore.

Uporedna praksa u Evropi, ali i šire, ukazuje da je primjena ovih standarda stvar uobičajene poslovne prakse. Slijedeći ovo saznanje za crnogorske ekonomske operatore je od izuzetnog značaja da se prije svega u što većem broju sertifikuju. Nekad se ovakva aktivnost implementacije standarda smatrala elitizmom, ali je danas implementacija ovih standarda samo početni i neophodan korak ka konkurentnosti i poslovnoj izvrsnosti.

Smisao i cilj ove Odluke je da se u pravcu primjene standarda crnogorska privredna društva podstiču, naročito mala i srednja privredna društva, da u što većem broju pristupe sertifikaciji sistema, kao i akreditaciji tijela za ocjenu usaglašenosti kao djelova pravnog entiteta privrednog društva.

U Crnoj Gori svaka dodijeljena akreditacija se upisuje u Registar tijela za ocjenu usaglašenosti. Akreditaciono tijelo Crne Gore vodi, ažurira i održava Registar akreditovanih tijela za ocjenu usaglašenosti koji je javan.

Iz gore navedenih razloga, Odluka ima dvije međusobno povezane komponente:

- 1) Konsalting i akreditacija tijela za ocjenjivanje usaglašenosti
- 2) Konsalting i sertifikacija za sisteme menadžmenta

Prva komponenta programa se odnosi na akreditaciju tijela za ocjenjivanje usaglašenosti. Kompetencije ovog tijela potvrđuje nacionalno akreditaciono tijelo, a u Crnoj Gori je to Akreditaciono tijelo Crne Gore (u daljem tekstu: ATCG). Tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti je pravno lice koje sprovodi ocjenjivanje usaglašenosti, uključujući kalibraciju/etaloniranje, ispitivanje, sertifikaciju i kontrolisanje (laboratorije za ispitivanje laboratorije za etaloniranje, sertifikaciona tijela za proizvode, sertifikaciona tijela za sisteme menadžmenta, sertifikaciona tijela za osoblje, kontrolna tijela.

Druga komponenta Programa se odnosi na međunarodne standarde koji su generisani na sistemu menadžmenta kvalitetom (MEST EN ISO 9000, MEST EN 18000, MEST EN ISO 14000). Odlukom se podržavaju i privredna društva i preduzetnici koji isporučuju hranu na tržište, skladište ili pripremaju prehrambene proizvode kroz uputstvo HACCP ili sveobuhvatniji MEST EN 22000. **Jedini validan dokaz da je standard zaista implementiran jeste sertifikat akreditovanog sertifikacionog tijela od strane ATCG-a.**

- 1) **Standard MEST EN 9001** se odnosi na menadžment sistemom kvaliteta (**QMS**). To je standard koji upućuje na osnovne horizontalne zahtjeve u pogledu prepoznavanja, sistematizacije i dokumentovanja procesa sa ciljem zadovoljenja zahtjeva korisnika. Standard se može primijeniti i na državne organe, civilni sektor i sl., a ne samo na ekonomske operatore.
- 2) **Standard MEST OHSAS 18001** se odnosi na menadžment sistemom zaštite na radu.
- 3) **Standard MEST ISO 14001** se odnosi na unapređenje zaštite životne sredine.
- 4) **Uputstvo HACCP** je zahtjev Zakona o bezbjednosti hrane tj. njegovi principi. U svijetu se ovo uputstvo prepoznaje kao veoma efikasan metod izbjegavanja rizika, a vezano za mehaničku, hemijsku ili biološku kontaminaciju hrane.
- 5) **Standard MEST EN ISO 22000** je takođe usmjeren na bezbjednost hrane, ali uključuje bitne zahtjeve QMS-a, HACCP-a i pravila dobre higijenske prakse.

CILJEVI PROGRAMA

Cilj ove Odluke je da obezbijedi podršku preduzetnicima, malim i srednjim privrednim društvima (MSP) i klasterima malih i srednjih privrednih društava, naročito iz manje razvijenih opština i Sjevernog regiona, da u što većoj mjeri povećaju svoju konkurentnost, prvenstveno kroz usaglašavanje sa zahtjevima međunarodnih standarda koji se odnose na proizvode, sisteme menadžmenta, osoblje, ispitivanje, kontrolisanje i sertifikaciju i podršku za dobijanje akreditacije za ocjenjivanje usaglašenosti.

Odlukom o izmjenama i dopunama odluke o Programu povećanja regionalne i lokalne konkurentnosti će se doprinijeti realizaciji ciljeva:

- a) *Strategije regionalnog razvoja Crne Gore 2010-2014 godina*, naročito strateškog cilja 1: Ravnomjerniji razvoj jedinica lokalne samouprave i regiona (Prioritet 4 za Sjeverni region: Poboljšanje konkurentnosti održivim korišćenjem privrednih, ruralnih i kulturnih resursa);
- b) *Strategije za razvoj malih i srednjih preduzeća 2011-2015.* i njenog Okvirnog akcionog plana (Strateški cilj 3: Jačanje konkurentnosti i promocija preduzetništva; Operativni cilj 3.4: Podsticanje konkurentnosti i izvoza MSP);
- c) *Strategije za održivi ekonomski rast Crne Gore kroz uvođenje klastera 2012-2016.* čiji se specifični ciljevi odnose na supstituciju uvoza, povećanje izvoza, otvaranje novih radnih mjesta i održavanje postojećih;
- d) *Strategije podsticanja konkurentnosti na mikronivuu 2011-2015. godina* (Razvijenost faktora konkurentnosti u Crnoj Gori -4.3.3. Kvalitet kao faktor konkurentnosti preduzeća);
- e) *Pravca razvoja Crne Gore 2013-2016* (Dio 4.3-Konkurentnost/strane direktne investicije, predložena mjera 4- “Unaprjeđenje sistema standardizacije i obuka kadra, u skladu sa preporukama i standardima evropskih i međunarodnih organizacija za standardizaciju”).
- f) *Strategije regionalnog razvoja Crne Gore 2014-2020. godina*, naročito u okviru pametnog rasta kao pravca razvoja, prioritarna oblast – Konkurentnost i inovacije.

Imajući u vidu da je jako mali udio MSP u ukupnom broju MSP koji su implementirali standarde kao jedan od najvažnijih faktora konkurentnosti, kao i da je jako mali broj MSP koji su akreditovani od strane Akreditacionog tijela Crne Gore, program podrške sadrži dvije komponente kako bi taj broj sertifikovanih i akreditovanih privrednih subjekata bio veći:

- 1) Podrška MSP u smislu refundacije troškova akreditacije tijela za ocjenjivanje usaglašenosti
- 2) Podrška MSP u smislu refundacije troškova implementacije standarda – sertifikacije - resertifikacije.

U skladu sa navedenim, Odlukom se u periodu 2014-2016. godina, u **okviru prve komponente** odnosi na refundaciju do 70% opravdanih troškova akreditacije onih privrednih društava koja su akreditovana za tijela za ocjenu usaglašenosti i to za seriju standarda MEST EN ISO/IEC 17000 (17025, 17020, 17021, 17065, 17024). Troškovi aktivnosti akreditacije za tijela za ocjenu usaglašenosti su predmet refundacije jedino ukoliko je privredno društvo dobilo akreditaciju od Akreditacionog tijela Crne Gore. Proces pripreme je isti kao kod implementacije međunarodnog standarda za privredna društva, samo je sertifikacija različita jer je vrši nacionalno akreditaciono tijelo.

Druga komponenta ove Odluke za period 2014-2016. godina se odnosi na refundaciju do 70% opravdanih troškova za implementaciju odnosno uvođenje standarda (sa sertifikacijom ili redovnim nadzorom ili resertifikacijom):

- a) serija MEST EN ISO 9001
- b) standard MEST ISO 14001
- c) serija MEST OHSAS 18000
- d) Uputstvo HACCP
- e) Standard MEST EN 22000

U okviru druge komponente Odluke, podržava se refundacija troškova za uvođenje ili implementaciju standarda, koja podrazumijeva:

- konsalting;
- sertifikaciju;
- redovni nadzor – resertifikaciju.

NAČIN SPROVOĐENJA PROGRAMA

Odlukom u organizaciono-operativnom smislu realizuje Ministarstvo ekonomije. Nakon usvajanja Odluke od strane Vlade Crne Gore, Ministarstvo ekonomije će raspisati Javni poziv u trajanju od 30 dana, u kojem su definisani uslovi i kriterijumi učešća.

Za podnošenje zahtjeva, potrebno je priložiti:

- Prijavni formular
- Izvode iz Centralnog registra privrednih subjekata kod Poreske uprave
- Bilanse stanja i uspjeha preduzeća za prethodne dvije fiskalne godine
- Potvrdu od Poreske uprave o izmirenim porezima i doprinosima preduzeća zaključno sa prethodnim mjesecom tekuće fiskalne godine
- OPD obrazac sa dokazom o izmirenim poreskim obavezama za prethodni mjesec u postojećoj fiskalnoj godini.

Komisija, koju formira Ministarstvo ekonomije, će u skladu sa definisanim uslovima i kriterijumima u Odluci, dati ocjenu opravdanosti podnesenog zahtjeva i prateće dokumentacije, odnosno definisati rang listu. Po izvršenom rangiranju Komisija će donijeti Odluku o izboru zahtjeva kojima će se dodijeliti finansijska pomoć. Finansijska pomoć će se dodijeliti shodno redosljedu zahtjeva sa rang liste dok se ne utroše raspoloživa sredstva. Prednost u bodovanju, sa po dodatnih 5 poena, imaće aplikacije malih i srednjih privrednih društava iz Sjevernog regiona i opštine Cetinje (kao manje razvijene opštine), kao i aplikacije privrednih društava koja prvi put apliciraju za državnu pomoć.

Po zavšetku dobijanju akreditacije ili uvođenju standarda, koja je predmet Ugovora o sufinansiranju, kako bi ostvarilo pravo na refundaciju opravdanih troškova, privredno društvo je u obavezi da dostavi sljedeću dokumentaciju:

- Zahtjev za isplatu finansijske pomoći
- Ovjerena fotokopija računa sa dokazima o izvršenoj uplati – faktura/fiskalni račun i izvodi sa bankarskog računa privrednog društva za opravdane troškove akreditacije/uvođenja standarda/sertifikacije
- Ovjerena fotokopija sertifikata (atesta/isprave o usaglašenosti) o uspješnoj akreditaciji odnosno implementaciji nekog od standarda iz tačke 3 ovog Programa.

Dakle, isplata će se vršiti naknadno, kada je akreditacija odnosno implementacija standarda okončana, kada se sertifikat dobije, a dokumentacija i dokaz o utrošku sredstava budu priloženi kao dokaz.

Monitoring i evaluacija

Zajedno sa zahtjevom za refundaciju sredstava, aplikant je u obavezi da dostavi i izvještaj o ukupno sprovedenim aktivnostima na uvođenju standarda, i početnim efektima njegove implementacije, prije refundacije sredstava. Izvještaj o efektima implementacije standarda, privredno društvo je u obavezi da dostavlja Ministarstvu ekonomije polugodišnje, u periodu od 3 godine od dana refundacije sredstava. Ugovorom između Ministarstva ekonomije i privrednog društva se mogu utvrditi i drugi načini praćenja efekata uvođenja standarda, seertifikacije i resertifikacije.

Tabela za monitoring:

Svrha mjere/pomoći	Svrha pomoći	Intenzitet pomoći	Instrument pomoći	Naziv aplikanta	Indikator ostvarenog efekta		
					Povećanje prihoda (%)	Povećanje broja zaposlenih (ukupna broj i %)	Proširenje asortimana (u %)

TRAJANJE I IZVORI FINANSIRANJA

Realizacija Odluke je predviđena u periodu 2014-2016. godina, kroz najmanje jedan javni poziv na nivou fiskalne godine, a u skladu sa raspoloživim budžetskim sredstvima Ministarstva ekonomije.

Izvor finansiranja je Budžet Crne Gore.

Mala privredna društva koji su se prijavila da budu korisnici finansijske pomoći mogu ostvariti pravo na refundaciju (sufinansiranje) do 70% opravdanih troškova, a srednja privredna društva 60% opravdanih troškova investicije bez poreza na dodatu vrijednost. Preostali iznos sredstava, privredna društva su obavezni da finansiraju iz sopstvenih sredstava.

Maksimalni iznos odobrene finansijske pomoći po aplikaciji za realizaciju ovog programa iznosi do 5.000,00 eura bez PDV-a.

VISINA DRŽAVNE POMOĆI

Ukupna planirana sredstva za realizaciju Odluke a cijeli period trajanja su u iznosu do 250.000 EUR, odnosno 100.000 EUR u 2016. godini.

PRAVNA PODLOGA

- Zakon o regionalnom razvoju Crne Gore, član 19, stav 2 ("Sl. list RCG", br. 20/11)
- Zakono o privrednim društvima ("Sl. list RCG", br. 06/02)
- Strategija regionalnog razvoja Crne Gore 2010-2014. godina
- Strategija za razvoj malih i srednjih preduzeća 2011-2015. godina
- Strategija za održivi ekonomski rast Crne Gore kroz uvođenje klastera 2012-2016.
- Strategija podsticanja konkurentnosti na mikro nivou 2011-2015. godina
- Pravci razvoja Crne Gore 2013-2016.

OBLIK POMOĆI

Pomoć se dodjeljuje u obliku subvencije, odnosno refundacije opravdanih troškova.

KORISNICI

Korisnici su preduzetnici, mala i srednja privredna društva registrovani u skladu sa Zakonom o privrednim društvima ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 06/02) i Uredbom o bližim kriterijumima, uslovima i načinu dodjele državne pomoći (Sl. list Crne Gore, broj: 27/10 i 34/11) koja posluju najmanje jednu godinu i:

- a. posluju 100 % u privatnom vlasništvu,
- b. registrovana su na teritoriji Crne Gore,
- c. nijesu imala gubitke u poslovanju u posljednjoj finansijskoj godini,
- d. redovno izvršavaju obaveze plaćanja poreza i doprinosa.

Korisnici državne pomoći po ovoj Odluci ne mogu biti privredna društva koja posluju u industriji čelika, uglja i sintetičkih vlakana, brodogradnje, privredna društva koja učestvuju u projektima kojima se krše međunarodno priznata prava radnika uključujući bezbjednost na radu, pravila i procedure u Crnoj Gori; privredna društva koja se bave bilo kojom aktivnosti koja se smatra nezakonitom ili štetnom po okolinu i opasnom za ljudsko zdravlje; igre na sreću, duvan, alkoholna pića (izuzev proizvodnje vina i voćnih rakija); lijekovi u dijelu

distribucije; bankarstvo i osiguranje; trgovina valutama i hartijama od vrijednosti; nemoralne i nelegalne aktivnosti.

OPRAVDANI TROŠKOVI

Sredstva za refundaciju troškova implementacije standarda u okviru ove Odluke dodjeljuju se za svrhu podizanja konkurentnosti i podsticanja razvoja, naročito manje razvijenih opština i regiona, a opravdani troškovi su podrška:

- za proširenje proizvodnje i/ili usluga, odnosno poslovanja;
- za zapošljavanje koja su u vezi sa investicijom u proširenje proizvodnje/usluga u okviru malog ili srednjeg privrednog društva.

Investicija za koju se daje subvencija se mora zadržati u regionu najmanje 3 godine nakon dodjele, odnosno prijema državne pomoći.

Ulaganja na individualnoj osnovi mogu početi tek nakon podnošenja obrasca/zahtjeva za pomoć. Ukoliko ulaganja počinju prije podnošenja zahtjeva za pomoć, svaka pomoć dodijeljena u skladu sa tim individualnim ulaganjem neće se smatrati usklađenom sa zakonom.

Sredstva se takođe ne mogu koristiti za:

- a. dizajniranje i štampanje promotivnog materijala;
- b. dizajniranje web-site;
- c. troškove koji se direktno odnose na proizvodnju i distribuciju proizvoda (troškovi izrade proizvoda, transportni troškovi, troškovi administracije, amortizacije, plaćanje kamata i sl. bankarski troškovi, komisiona plaćanja, slični troškovi koji se odnose na sprovođenje ugovora, plaćanje provizija i sl.).

KUMULACIJA

Intenzitet državne pomoći iz ove Odluke će se usmjeravati poštujući princip kumulacije, odnosno zajedno sa ostalom pomoći koju dodjeljuje Ministarstvo ekonomije, Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja, Ministarstvo održivog razvoja i turizma i Investiciono razvojni fond Crne Gore AD do 60% za srednja, odnosno 70% za mala privredna društva.

S obzirom da intenzitet državne pomoći podrazumijeva ukupan intenzitet pomoći jednom privrednom društvu po svim šemama državne pomoći, sredstvima koja su obuhvaćena ovim programom, neće doći do preklapanja sa ostalim šemama državne pomoći.

POSTOJANJE POMOĆI

Komisija za kontrolu državne pomoći je ustanovila da su sredstva za finansiranje ove Odluke državna pomoć jer se radi o **javnim sredstvima**, koja se korisnicima isplaćuju iz budžeta Ministarstva ekonomije za 2016. godinu. Odlukom se **favorizuju** preduzetnici, mala i srednja privredna društva sa akcentom privrednih društava koja posluju u Sjevernom regionu i manje razvijenim opštinama Crne Gore, kojima su za poslovanje neophodni sertifikati i akreditacije. Odluka je **selektivna** jer se subvencije dodjeljuju određenim preduzetnicima, malim i srednjim privrednim društvima i na taj način utiče na ravnotežu na tržištu što bi potencijalno moglo da dovede do **narušavanja konkurencije**.

ZAKONITOST POMOĆI

Ministarstvo ekonomije (davalac državne pomoći) je podnošenjem ovog Programa prije njegove realizacije ispunilo svoje obaveze iz člana 16 Zakona.

USAGLAŠENOST POMOĆI

Na osnovu gore navedenog, Komisija za kontrolu državne pomoći je zaključila da mjere sadržane u Odluci za period 2014-2016. godine ispunjavaju kriterijume člana 14 Priloga 7a - Regulative Komisije (EU) br. 651/2014 od 17. juna 2014. godine o proglašavanju određenih kategorija pomoći spojivim sa unutrašnjim tržištem u primjeni čl. 107 i 108 Ugovora, Pravilnika o listi pravila državne pomoći ("Sl. list Crne Gore" br. 35/14, 02/15 i 38/15), pa su iste saglasne sa članom 6 Zakona.

Imajući u vidu navedeno odlučeno je kao u dispozitivu rješenja.

PRAVNA POUKA: Ovo Rješenje je konačno u upravnom postupku i protiv njega nije dozvoljena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor tužbom kod Upravnog suda u roku od 30 dana od dana prijema rešenja.

PREDSJEDNIK KOMISIJE

Mitar Bajčeta